

Inzage bij banken; een recht te ver?

99 *In Computerrecht 2005/6 verscheen een uitgebreide noot van de hand van Jan Holvast bij een uitspraak van de Rechtbank Amsterdam (LJN AT5858) met betrekking tot het recht op inzage op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens (WBP).¹ Holvast schreef toen dat de gang van zaken op een feuilleton begon te lijken. Hoe dicht bij de waarheid zat blijkt thans. In hoger beroep zijn (in volgorde van verschijnen) op dit moment beschikkingen gegeven door het Hof Amsterdam², 's-Gravenhage³, 's-Hertogenbosch⁴ en Arnhem⁵.*

1. Inleiding

In dit artikel zal ik vanwege het principiële en mogelijk verstrekkende karakter ervan met name ingaan op de beschikkingen van het Hof 's-Hertogenbosch van 16 januari 2006. De beschikkingen van de andere gerechtshoven ontberen dit karakter grotendeels, hetgeen ze, in algemene zin, minder interessant voor bespreking maakt. Het laatste woord over de beschikking van het gerechtshof is evenwel nog niet uitgesproken. De bank waartegen de beschikking in hoger beroep is gegeven, Dexia Bank Nederland (hierna: Dexia), is door hetzelfde hof verlof verleend om tussentijds in cassatie te gaan bij de Hoge Raad.

Het algemeen kader van (de aanleiding tot) de beschikkingen van het hof geef ik verkort weer in par. 2. In par. 3 ga ik vervolgens in op de stellingen van Dexia en de beoordelingen daarvan door het hof. Verder stip ik in par. 4 kort een absorptievraagstuk aan. Par. 5 zal een signalering bevatten omtrent procureurstelling in hoger beroep. Tot slot rond ik in par. 6 af met een conclusie.

2. Algemeen kader

Een betrokkene⁶ kan zich tot de verantwoordelijke⁷ wenden met het verzoek hem mede te delen of hem betreffende persoonsgegevens⁸ worden verwerkt. Indien dit het geval is, dient de verantwoordelijke een volledig overzicht van die persoonsgegevens aan de betrokkene te verstrekken.⁹ Als een dergelijk inzageverzoek geheel of gedeeltelijk wordt afgewezen door de verantwoordelijke, kan de betrokkene zich tot de rechtbank wenden om zijn inzageverzoek alsnog te laten toewijzen.¹⁰ De betrokkene heeft echter ook de keuze om zich, binnen de wettelijke termijn waarin hij zich tot de rechter kan wenden, tot het College bescherming persoonsgegevens (CBP) te richten met het verzoek te bemiddelen in zijn geschil met de verantwoordelijke. Indien het CBP een bemiddeling start, schort dit de termijn voor het aanhangig maken van een gerechtelijke procedure op.

In de loop van 2002 en 2003, heeft een groot aantal betrokkenen zich tot Dexia gewend met een inzageverzoek. Dexia weigerde in eerste instantie betrokkenen de gewenste inzage te verlenen. Een groot aantal betrokkenen wendde zich ver-

volgens op individuele basis tot het CBP met het verzoek te bemiddelen in hun geschil met Dexia.¹¹ Vanwege het principiële karakter van de zaak en het grote aantal vrijwel identieke verzoeken tot bemiddeling, besloot het CBP bemiddeling op te schorten om gebruik te kunnen maken van zijn bevoegdheid om op grond van art. 60 WBP een ambtshalve onderzoek te verrichten. Dit onderzoek heeft uiteindelijk op 3 september en 13 oktober 2004 geleid tot een eindrapport.¹² De in het rapport vervatte conclusies werden echter op belangrijke onderdelen niet gedeeld door Dexia. Het CBP zag zich hierdoor gedwongen alle opgeschorte bemiddelingsprocedures definitief te staken, omdat verdere bemiddeling niet tot een andere uitkomst zou kunnen leiden.

Op grond van art. 46 WBP wendde een aantal betrokkenen zich alsnog tot de verschillende rechtbanken in het land met het verzoek Dexia te veroordelen om inzage te verlenen. Veel rechtbanken gaven blijk enigszins onwennig te zijn met de behandeling van inzageverzoeken. Niet alleen onwennig met het bestaan van de procesgang,¹³ maar ook met inhoud en reikwijdte van het recht op inzage. De beschikkingen die

Mr. J.P. van Schoonhoven is werkzaam als adviseur ICT & Recht bij Duthler Associates in Den Haag en was voorheen beleidsmedewerker bij het CBP. Dank aan mr. A.N. Sutman, advocaat bij Van Diepen Van der Kroef Advocaten in Den Haag, voor het kritisch meelesen en op

Hof 's-Hertogenbosch 16 januari 2006, LJN AV0011 en LJN AV0012. De uitspraak met nummer LJN AV0011 is elders in dit nummer afgedrukt. De uitspraak met num-

Art. 1 sub *d* WBP: 'De natuurlijke persoon, rechtspersoon of ieder ander die of het bestuursorgaan dat, alleen of te

Zo kwam het voor dat verzoekschriften van betrokkenen werden ingeboekt bij de sector bestuursrecht in plaats van de sector civiel, dat het CBP als verwerende partij werd opgeroepen zijn verweerschrift in te dienen (CBP was niet degene die inzage moest verlenen), dat verzoekschriften werden geweigerd, omdat ze niet waren ingediend door een procureur (de WBP bevat echter een uitzondering op de verplichte procureurstelling), en dat betrokkenen bij de

uiteindelijk door de rechtbanken werden gegeven¹⁴ verschillen soms dan ook dag en nacht van elkaar.¹⁵

Dexia komt bij het Hof 's-Hertogenbosch in hoger beroep van een beschikking van de Rechtbank Roermond van 30 maart 2005 alsmede van een beschikking van de Rechtbank 's-Hertogenbosch van 13 april 2005.¹⁶ Het hof geeft in dit hoger beroep op 16 januari 2006 een tussenbeschikking waarin Dexia wordt verzocht nadere inlichtingen te geven en stukken te overleggen. Tegen een tussenbeschikking staat in beginsel geen tussentijds cassatieberoep open, tenzij de rechter anders heeft bepaald.¹⁷ Dexia heeft het hof verzocht (onder andere) verlof te verlenen voor het instellen van cassatieberoep tegen de beschikking vanwege het principiële karakter van de rechtsvragen en de onomkeerbaarheid van inlichtingen als zij eenmaal zijn verleend. Het verlof tot cassatie is mede op deze gronden door het hof verleend.¹⁸

3. Stellingen

In haar beroepschrift bij het hof bedient Dexia zich van een 'uenschil'-argumentatie. Zij baseert haar stellingen op een vijftal speerpunten die zij in een bepaalde volgorde van laagheid plaatst waarmee zij als het ware de juridische uifpelt die zich rondom het recht op inzage van art. 35 WBP bevindt. De lagen die Dexia voor ogen staan zijn:

1. art. 3:13 jo. 3:15 BW (misbruik van bevoegdheid);
2. art. 843a Rv (exhibitieplicht);
3. art. 3:303 BW (belang);
4. art. 43 sub e WBP (uitzondering recht op inzage);
5. art. 35 WBP (recht op inzage).

Hieronder zal ik op elk standpunt van Dexia nader ingaan.

3.1. Art. 3:13 jo. 3:15 BW

De bevoegdheid om op grond van art. 35 WBP inzage in de eigen persoonsgegevens te verzoeken, kan blijkens de wetsgeschiedenis van de WBP worden misbruikt.¹⁹ Dexia stelde dat hiervan sprake was om een aantal redenen waaronder:

- a. de betrokkene zou verkregen gegevens voor een ander doel kunnen gebruiken dan waarvoor ze zijn verkregen;
- b. partijen zijn verwickeld in een procedure waardoor art. 35 WBP een doorkruising vormt van art. 843a Rv.

In de wetsgeschiedenis bij art. 3:13 BW wordt ingegaan op het leerstuk van misbruik van recht indien een bevoegdheid voor een ander doel wordt gebruikt dan waarvoor ze zou zijn verleend. De wetgever merkt daarbij op:

*'(...) bovendien kan wel de wetgever bij het geven van een bevoegdheid een bepaald doel hebben voor ogen gestaan, zonder dat nochtans behoeft aangenomen te worden, dat de wet de bevoegdheid uitsluitend voor dat doel heeft verleend.'*²⁰

Een aldus gegeven bevoegdheid is dan discretionair. Art. 35 lid 1 WBP bepaalt dat de betrokkene het recht heeft zich 'vrijelijk' tot de verantwoordelijke te wenden met een verzoek om inzage.²¹ De wetgever heeft hiermee uitdrukkelijk een discretionaire bevoegdheid en niet een doelgebonden

bevoegdheid aan de betrokkene toegekend. In ruime zin is de betrokkene op grond van de WBP dus niet aan een uitdrukkelijk doel gebonden.

In rechtsoverweging 4.6.3 van zijn beschikking stelt het Hof 's-Hertogenbosch vast dat het enkel eventuele gebruik van verkregen gegevens in een civiele procedure ontoereikend is om misbruik aan te nemen. Tegen de zojuist geschetste wettelijke achtergrond, valt deze vaststelling goed te begrijpen. Het hof stelt dat dit slechts anders is als het recht wordt uitgeoefend voor een onrechtmatig doel. Naar mijn mening bedoelt het hof daarmee kennelijk een verwijzing te maken naar art. 3:13 lid 2 BW dat, in het licht van het bepaalde in de WBP, slechts één uitzondering kent op de discretionaire bevoegdheid van de betrokkene: als de bevoegdheid wordt uitgeoefend met geen ander doel dan de ander te schaden. Omdat Dexia niet had gesteld dat van dit laatste doel sprake was, oordeelt het hof dat er op deze grond geen sprake is van misbruik.

In de door mij in de inleiding vermelde uitspraak van het Hof Amsterdam van 10 november 2005 werd overigens op grondslag van een onrechtmatig doel wél misbruik van bevoegdheid aangenomen. Het hof nam misbruik aan nadat Dexia in de ogen van het hof voldoende had aangetoond dat het de betrokkene was die op een internetforum schreef dat hij het verzoek tot inzage enkel had gedaan om Dexia te schaden. Het hof constitueerde misbruik doordat in de bijdragen die op het forum werden geplaatst, bepaalde data waren vermeld die overeenkwamen met correspondentie tussen de betrokkene en Dexia. Deze samenloop kwam het hof niet toevallig voor en het nam dan ook aan dat het de betrokkene zelf was die de bijdragen had laten plaatsen.

3.2. Art. 843a Rv

De tweede genoemde grond dat de betrokkene misbruik van bevoegdheid zou maken is de vermeende doorkruising van art. 843a Rv, de zogenaamde exhibitieplicht.

'Hij die daarbij rechtmatig belang heeft, kan op zijn kosten inzage, afschrift of uittreksel vorderen van bepaalde bescheiden aangaande een rechtsbetrekking waarin hij of zijn rechtsvoorgangers partij zijn, van degene die deze bescheiden

Niet uitputtend: Rb. Utrecht 12 januari 2005, LJN AS2127; Rb. Almelo 14 februari 2005, LJN AS5919 en AS5909; Rb. Arnhem 22 februari 2005, zaaknummers 04-219/221/232/234; Rb. Middelburg 2 maart 2005, zaaknummer 112/04; Rb. Zwolle 9 maart 2005, LJN AS9407; Rb. 's-Hertogenbosch 23 maart 2005, LJN AT2889 en

Zie voor een bespreking van een aantal uitspraken G.J. Zwenne & J. Webbink, 'De winstverdubelaar en de Wbp: over de reikwijdte en inhoud van het kennisnemingsrecht van art. 35 Wbp', *Privacy & Informatie*, 2006/1; A.J.M. van den Bergen, 'De Wet bescherming

Toelichting Meijers (*Parl. Gesch. Inv.*, p. 1038). Als

te zijner beschikking of onder zijn berusting heeft', aldus de openingszin van art. 843a Rv.

Om een vordering ex art. 843a Rv te kunnen instellen, moet aan drie cumulatieve voorwaarden worden voldaan:

- a. er moet sprake zijn van een rechtmatig belang;
- b. het moet gaan om bescheiden;
- c. er moet sprake zijn van een rechtsbetrekking waarin de verzoeker partij is.

Dexia stelde zich in algemene zin op het standpunt dat nu het Rv een wettelijke regeling geeft voor deze exhibitieplicht, het verlenen van inzage op grond van art. 35 WBP hiermee in strijd komt.²²

Het hof acht deze stelling van Dexia onjuist en overweegt dat de procedure van art. 35 WBP naast die van art. 843a Rv kan lopen en aan laatstgenoemd artikel niet in de weg hoeft te staan. Ter onderbouwing oordeelt het hof dat:

'(...) dit nu eenmaal het gevolg is van de wettelijke regeling zoals neergelegd in de Wbp, en van de daaraan ten grondslag liggende Richtlijn 95/46/EG van 24 oktober 1995, waarbij alleen aan de betrokkene een onvoorwaardelijk recht op kennisneming van de verwerking van hem betreffende persoonsgegevens is verleend.'

De redenering van het hof komt mij juist voor. Het hof had zich door Dexia kunnen laten verleiden om aan de hand van de drie cumulatieve voorwaarden van art. 843a Rv het verzoek van de betrokkene te beoordelen. Het beoordelen van deze voorwaarden zou echter afbreuk doen aan de speciale regeling die in de WBP voor de betrokkene wordt gegeven. Het hof zou namelijk hiermee art. 843a Rv voor de WBP plaatsen, terwijl beide regelingen naast elkaar dienen te bestaan. Tegen deze achtergrond kon het hof dan ook niet anders dan het standpunt van Dexia op een generieke wijze te weerleggen door te verwijzen naar de WBP en de daaraan ten grondslag liggende richtlijn.

Overigens, ook indien het hof art. 35 WBP getoetst had aan de cumulatieve criteria van art. 843a Rv, dan nog had het hof tot het oordeel kunnen komen dat Dexia inlichtingen moest verschaffen. Op grond van art. 35 WBP heeft een betrokkene een voorondersteld belang bij zijn verzoek om inzage. Hij hoeft zijn verzoek niet te motiveren. Op deze wijze zou dit vooronderstelde belang het 'rechtmatig belang' van art. 843a Rv constitueren. Voorts zou er sprake zijn van 'bescheiden', omdat de betrokkene inzage wenst in de verwerking van zijn persoonsgegevens. Hieronder vallen geschriften, foto's, films, geluidsbanden en computerbestanden. Tot slot is er sprake van een rechtsbetrekking nu het gaat om een bankcliënt van Dexia die inzage wenst in de gegevens die op grond van de overeenkomst tussen hem en de bank, zijn vastgelegd.

3.3. Art. 3:303 BW

'Zonder voldoende belang komt niemand een rechtsvordering toe', aldus art. 3:303 BW.

Een rechtsvordering is een bij de rechter ingestelde vordering strekkende tot handhaving of effectuering van eisers rechtspositie. Dit betekent dat een op grond van art. 46 WBP aangespannen verzoekschriftprocedure strekkende tot het

verkrijgen van inzage in de eigen persoonsgegevens ex art. 35 WBP, valt onder de werking van art. 3:303 BW.

Op grond van dit laatstgenoemde artikel meende Dexia dat de betrokkene een belang moest hebben bij het in rechte betrekken van Dexia. Het hof verwerpt deze stellingname door in rechtsoverweging 4.7.1 te oordelen dat:

'(...) het belang van een betrokkene bij een zodanig verzoek wordt voorondersteld door de Europese en Nederlandse wetgever. Genoemde Europese Richtlijn en de Wbp geven aan een ieder het recht om zich vrijelijk tot de verantwoordelijke te wenden zonder dat de betrokkene zijn verzoek tot kennisneming van de verwerking van zijn persoonsgegevens behoeft te motiveren.'

Dit oordeel van het hof bevestigt wat de wetgever als algemeen uitgangspunt van de WBP heeft geduid en ook met hetgeen de wetgever met art. 35 WBP heeft beoogd.

De WBP bevat ten opzichte van de Wet persoonsregistraties (WPR) een aangescherpt regime gericht op de transparantie van de gegevensverwerking. Een belangrijk onderdeel van dit transparantiebeginsel is dat eenieder in beginsel in de gelegenheid moet zijn om na te kunnen gaan of zijn gegevens worden verwerkt. De betrokkene die de wijze waarop zijn gegevens worden verwerkt onrechtmatig vindt, moet in staat zijn dit zelf in rechte aan te vechten. Het gaat om het grondrecht van art. 13 EVRM om vermeend onrecht ter toetsing aan de rechter voor te kunnen leggen. De betrokkene moet zich daartoe, zonder geconfronteerd te worden met bovenmatige kosten, tot de verantwoordelijke kunnen wenden.²³ Het lijkt mij dan ook een terechte weerlegging van het standpunt van Dexia.

3.4. Art. 43 sub e WBP

Art. 43 sub e WBP bepaalt:

'De verantwoordelijke kan de artikelen 9, eerste lid, 30, derde lid, 33, 34 en 35 buiten toepassing laten voor zover dit noodzakelijk is in het belang van de bescherming van de betrokkene of van de rechten en vrijheden van anderen.'

Het recht op bescherming van persoonsgegevens is niet absoluut. Het is mogelijk een uitzondering te maken op art. 35 WBP. De in sub e van art. 43 WBP opgenomen grond is evenwel onderworpen aan het noodzakelijkheidscriterium. De memorie van toelichting bij de WBP geeft daarbij als leidraad dat een strikte uitleg van het begrip van belang is, omdat de gronden zelf slechts in algemene zin kunnen worden geformuleerd. Het te beschermen belang van 'anderen' kan ook dat van de verantwoordelijke zijn. De memorie van toelichting is daar duidelijk over en verwijst naar de ter zake geldende jurisprudentie rondom art. 8 lid 2 EVRM. Hierbij is echter van belang dat niet ieder gewichtig belang van de verantwoordelijke zal kunnen worden aangemerkt als een recht of vrijheid

Dit standpunt is in eerste aanleg alleen gevolgd door Rb. Arnhem 22 februari 2005, zaaknummer 04-221 (n.n.g.). De rechtbank overwoog daartoe: *'(...) dit past niet in het voor civiele procedures in het wetboek van Burgerlijke rechtsvordering voorgeschreven, betrekkelijk fijnmazig*

in de zin van het EVRM. Zo mag bijvoorbeeld de verantwoordelijke niet uitsluitend op grond van zijn belang om administratieve lasten te beperken, een verzoek om informatie afwijzen.²⁴

Toch is dit laatste wat Dexia heeft geprobeerd. Zij stelde dat zij, mede naar aanleiding van een uitzending van TROS Radar van 13 september 2004, al meer dan 3900 inzageverzoeken had ontvangen en dat derhalve haar bedrijfsvoering werd gefrustreerd.²⁵

Het hof spreekt in rechtsoverweging 4.8.2 en 4.8.3 dit standpunt van Dexia tegen door te vermelden dat deze stellingen van Dexia geen hout snijden. Het hof overweegt daartoe dat het recht op inzage moet worden beoordeeld als een individueel verzoek en Dexia per persoonsgegevens en per document aannemelijk moeten maken dat de administratieve last dusdanig disproportioneel is, dat Dexia in een van haar rechten en vrijheden wordt aangetast of dreigt te worden aangetast.

Met deze beoordeling volgt het hof de visie van de wetgever en zoekt het aansluiting bij de ratio van de WBP. Zo moet elke betrokkene in staat zijn informatie te verkrijgen over de verwerking van zijn persoonsgegevens om te kunnen beoordelen of deze gegevens rechtmatig worden verwerkt. Deze ratio zou geweld worden aangedaan als de toevallige omstandigheid dat de verantwoordelijke een grote onderneming met veel klanten is, met zich zou meebrengen dat geen informatie aan een individuele betrokkene wordt verleend. Een onderneming zal er simpelweg in haar bedrijfsvoering rekening mee moeten houden dat zij klanten met individuele rechten heeft. Dat dit kostenverhogend kan zijn, onderken ik ten volle. Maar een kostenargument hanteren als rechtvaardiging om de grondrechtelijke belangen van een betrokkene terzijde te kunnen schuiven, geeft niet veel vertrouwen in de, in dit geval, maatschappelijke en vertrouwelijke functie van een bank.

Door het binnen een korte tijd ontvangen van een groot aantal inzageverzoeken, kan het wel zo zijn dat de afwikkeling van die verzoeken niet binnen de wettelijke termijn van vier weken kan plaatsvinden. Mijns inziens kan dat er onder omstandigheden toe leiden dat dit, mits op individueel gemotiveerde basis, een reden voor de verantwoordelijke vormt om zich op art. 43 sub e WBP te beroepen. Zo kan dit ook voor Dexia gelden en recht doen aan haar belangen. Echter, het noodzakelijkheidscriterium kan dan alleen uitstel betekenen, het mag uitdrukkelijk geen afstel zijn. Dexia zal alle inzageverzoeken gewoon moeten behandelen, maar dan met inachtneming van een doorlooptijd die redelijkerwijs verwacht kan worden om aan de inzageverzoeken te kunnen voldoen.

Na het 'afpellen' van de buitenste lagen van het verweer van Dexia, kom ik uiteindelijk toe aan de kern van het geschil, de reikwijdte van het recht op inzage ex art. 35 WBP.

3.5. Art. 35 WBP

Ik citeer relevante passages uit art. 35 WBP:

'De betrokkene heeft het recht zich vrijelijk en met redelijke tussenpozen tot de verantwoordelijke te wenden met het verzoek hem mede te delen of hem betreffende persoonsgegevens worden verwerkt.'

En:

'(...) indien zodanige gegevens worden verwerkt, bevat de mededeling een volledig overzicht daarvan in begrijpelijke vorm, een omschrijving van het doel of de doeleinden van de verwerking, de categorieën van gegevens waarop de verwerking betrekking heeft en de ontvangers of categorieën van ontvangers, alsmede de beschikbare informatie over de herkomst van de gegevens.'

Zoals in de inleiding opgemerkt, is de beschikking van het hof een tussenbeschikking waartegen Dexia, na het verkregen verlot, cassatie zal instellen bij de Hoge Raad. Over enkele WBP-aspecten, zoals het recht op kopie en het recht op transcripties van opgenomen telefoongesprekken, heeft het hof echter al ter fine geoordeeld.

3.5.1. Recht op kopie

In eerste aanleg bevestigden rechtbanken dat het recht op inzage in principe ziet op het verstrekken van een (volledig) overzicht. De vorm waarin dit moet gebeuren bleef echter vaak onduidelijk. Valt in het recht op inzage nu wel of geen recht op kopie te worden gelezen? De rechtbanken waren verdeeld. Zo meenden de Rechtbanken in Zwolle, Amsterdam en Rotterdam dat er wel een recht op kopie bestaat. Overige rechtbanken vonden weer van niet. Holvast merkte in de door mij in de inleiding van dit artikel vermelde noot op dat het recht op inzage, mede gelet op hetgeen reeds gebruikelijk was onder de WPR, een recht op kopie kan inhouden. De nuancering *kan* maakt echter dat verwarring mogelijk is over het moment waarop een recht op kopie bestaat. Moet eerst worden aangenomen dat een recht op een overzicht bestaat en daar waar dit niet genoeg informatiewaarde heeft, een recht op een kopie? Of is uitgangspunt het recht op een kopie behoudens een uitzonderingsgrond?

Het Hof 's-Hertogenbosch gaat uit van het laatste, verstrekkende, uitgangspunt. In rechtsoverweging 4.7.3 oordeelt het hof dat een recht op kopie in art. 35 WBP besloten ligt behoudens bijzondere omstandigheden. Het hof gaat overigens niet in op wat de bijzondere omstandigheden kunnen zijn. Waarschijnlijk doelt het op de algemene uitzonderingsgrond van art. 43 WBP, maar dat blijft hier dus in het midden liggen. Ter motivering van het standpunt dat een recht op kopie bestaat, verwijst het hof naar het 'Besluit kostenvergoeding rechten betrokkene Wbp',²⁶ naar de 'Gedragscode financiële instellingen'²⁷ en naar hetgeen 'heden ten dage in het maatschappelijk verkeer gebruikelijk is'.

De overweging van het hof is gewaagd, doordat hiermee expliciet wordt gemaakt dat een recht op kopie bestaat. Daar waar dit recht ingelezen moet worden in de wetsgeschiedenis en de gedragscode (hetgeen de uniformiteit van interpretaties niet ten goede komt), voegt het hof in aanvulling daarop toe

In een andere procedure heeft Dexia door een accountantsorganisatie een rapport laten opstellen waarin tot in detail berekend werd wat de kosten van een inzageverzoek zijn. Deze kosten waren aanzienlijk, maar werden toch met name veroorzaakt doordat Dexia geen eenvoudig

dat een recht op kopie in het maatschappelijk verkeer gebruikelijk is.

Het oordeel van het hof doet naar mijn mening wel recht aan de hedendaagse praktijk waarin kopieermachines, scanapparaten, cd-roms, USB-sticks, enz., gemakkelijk en veelvuldig worden ingezet om gegevens te verwerken. Een recht op kopie zou echter niet altijd onverkort en voor iedere verantwoordelijke kunnen gelden. Het kan soms simpelweg niet mogelijk zijn om een integrale kopie te verstrekken. In soortgelijke gevallen kan door de verantwoordelijke een beroep worden gedaan op de weigeringsgrond van art. 43 sub e WBP. Deze weigeringsgrond zou dan kunnen gelden ten aanzien van het recht op kopie. Overeind blijft dan staan dat de verantwoordelijke in beginsel wel nog steeds gehouden is minimaal een volledig en duidelijk overzicht van de persoonsgegevens die het verwerkt, te verstrekken aan de betrokkene.

3.5.2. Transcriptie van opgenomen telefoongesprekken

Een punt van geschil betreft ook de transcripties van opgenomen telefoongesprekken. Het hof oordeelt in rechtsoverweging 4.7.3 dat het recht op kopie ook een recht op transcripties van opgenomen telefoongesprekken omvat. Dit oordeel is mede in lijn met de gedragscode waaraan Dexia zich op vrijwillige basis en in het kader van zelfregulering heeft onderworpen.²⁸ Het hof motiveert door te verwijzen naar de bewijsfunctie van transcripties, zodat de betrokkene in een eventuele procedure kan bewijzen dat er sprake is van een onjuiste, onvolledige, niet relevante of onrechtmatige verwerking van zijn persoonsgegevens. Daarnaast motiveert het hof door de stellingname van Dexia dat de bandopnamen worden bewaard met het oog op haar procespositie in een eventuele civiele procedure tegen haar cliënten, te spiegelen: *'zodanig belang is dan wederzijds'*.

Een gevoelig punt voor Dexia, maar ook voor andere banken is de verwijzing naar de gedragscode. In de gedragscode staat immers uitdrukkelijk opgenomen dat bankcliënten een recht op transcripties van opgenomen telefoongesprekken hebben. De gedragscode is een instrument van zelfregulering en is door de banken zelf in het leven geroepen. Dat Dexia, en inmiddels ook andere banken, zich in procedures op dit punt vervolgens niets aan de gedragscode gelegen laat, lijkt mij een signaal dat niet zomaar verloren dient te gaan.²⁹

4. Absorptie?

Ik wil op deze plaats een klein (dogmatisch) balletje opwerpen over het voorgaande. De stellingen van Dexia zijn erop gericht art. 35 WBP ondergeschikt te maken aan (algemene) bepalingen uit het BW en uit het Rv. In de visie van Dexia betekent dit dat zodra de beantwoording van een van de voorvragen van art. 3:13 jo. 3:15 BW, art. 3:303 BW en art. 843a Rv tot de conclusie leidt dat Dexia zich daar terecht op heeft mogen beroepen, inzage ex art. 35 WBP geweigerd mag worden.

Mijns inziens doet een dergelijke stellingname afbreuk aan de strekking van hetgeen bepaald wordt in de WBP en met name met de strekking van art. 43 sub e WBP. Art. 43 WBP dient, nu het uitgangspunt van de bescherming van persoonsgegevens is dat aan de betrokkene bepaalde rechten toekomen, een limitatieve opsomming van gronden te vormen die op bepaalde verplichtingen uit de WBP, een uitzondering mogelijk

maken. Het past dan niet in deze gedachte uitzonderingsgronden ook buiten de WBP te zoeken, ook al geven schakelbepalingen aan dat sommige bepalingen van het BW buiten het BW toepassing kunnen vinden. De buiten de WBP gelegen uitzonderingsgronden dienen mijns inziens in art. 43 WBP te worden ingelezen en aldus te worden geabsorbeerd door dit artikel. Dat bepaalde wettelijke uitzonderingsgronden die buiten de WBP zijn gelegen op onderdelen een beperking in art. 43 WBP kunnen vinden, doet recht aan het bijzondere karakter van de WBP waarin de oorsprong en ratio van de bescherming van persoonsgegevens in diepgewortelde principiële en vaak moeizaam bevochten rechtsgewoelens is gecodificeerd.³⁰

5. Art. 46 lid 4 WBP

Het op grond van art. 46 WBP aanhangig maken van een civiele procedure tot het verkrijgen van inzage in de eigen persoonsgegevens, valt zowel in eerste aanleg als in hoger beroep onder titel 3 van Boek 1 Rv. Het vierde lid van art. 46 WBP geeft echter een uitzondering op de verplichting tot procureurstelling van art. 278 lid 3 Rv. De bedoeling van de wetgever hierbij was om het voor betrokkenen mogelijk te maken op een eenvoudige wijze toegang tot de rechter te verkrijgen. Onder vigeur van de voorloper van de WBP, de WPR, had de Hoge Raad reeds uitgemaakt dat de uitzondering van de procureurstelling ook in hoger beroep gold.³¹ Het Hof 's-Hertogenbosch volgt deze lijn van de Hoge Raad door te bepalen dat dit ook geldt voor procedures die op grond van art. 46 WBP aanhangig worden gemaakt.

6. Tot slot

De reikwijdte en strekking van art. 35 WBP en het gebruik ervan in gerechtelijke procedures tegen banken, is allesbehalve een uitgemaakte zaak. In dit artikel is desalniettemin naar voren gekomen dat misbruik van de bevoegdheid om inzage

Zie over precies dit punt overigens ook een recente uitspraak van het CBP in een ambtshalve onderzoek naar een Nederlandse bank (niet Dexia) (CBP 17 maart 2006,

De geschillencommissie bankzaken oordeelde reeds in gelijke zin bij bindend advies op 4 februari 2005 (BAN03-1072, BAN03-1128 en BAN03-1131) dat Dexia hiermee in strijd handelde met de gedragscode. Alleen, bij die constatering bleef het slechts. De Rechtbank Amsterdam en de Rechtbank 's-Hertogenbosch hebben zich in inzageprocedures tegen andere banken op het standpunt gesteld dat de gedragscode slechts bepaalt dat pas een recht op transcriptie bestaat indien sprake is van een geschil. Beide uitspraken beschouw ik echter als een rechterlijke misslag, omdat de gedragscode een uitwerking is van de WBP, en als zodanig de rechten van betrokkenen die uit

Zie bijvoorbeeld *Kamerstukken II* 1997/98, 25 892, nr. 3 (MvT), p. 143. Bij de behandeling van art. 30 WBP merkt de wetgever op dat een onbestemd verzoek om inlichtingen aanleiding kan geven misbruik van recht aan te nemen. De wetgever vervolgt met op te merken dat de

te verkrijgen in de verwerking van persoonsgegevens, niet snel kan worden aangenomen. Misbruik is alleen mogelijk als een inzageverzoek met geen ander doel wordt gedaan dan om de verantwoordelijke onrechtmatig te schaden. Ook het bestaan van de exhibitieplicht van art. 843a Rv, vormt geen grond om misbruik van bevoegdheid aan te nemen. Het op de Europese richtlijn nr. 95/46/EG gebaseerde recht op kennisgeving is een onvoorwaardelijk recht dat ook in een civiele procedure tegen een financiële instelling overeind blijkt te blijven staan.

Het eveneens op de Europese richtlijn gebaseerde vooronderstelde belang bij inzage blijkt voldoende voor de betrokkene om een rechtsvordering tegen een verantwoordelijke te kunnen instellen. Het BW staat niet aan een dergelijke rechtsvordering in de weg.

De in art. 43 sub *e* WBP vervatte relatieve weigeringsgrond op het inzagerecht, kan niet door een verantwoordelijke worden opgevoerd als deze meent dat de kosten om aan inzage te voldoen, (te) groot zijn. Per persoonsgegeven en per document moet een verantwoordelijke aangeven waarom inzage op grond van dit kostenargument moet worden geweigerd. Ik heb een balletje opgeworpen om de status van art. 43 WBP te vergroten. Dit artikel zou niet moeten bestaan naast andere wettelijke uitzonderingen, maar zou juist deze andere uitzonderingen in zich moeten incorporeren. Een bijzondere wet vergt nu eenmaal ook een bijzondere uitzondering.

Het meest in het oog springend is misschien wel de visie van het Hof 's-Hertogenbosch dat art. 35 een recht op kopie in-

houdt en een recht op transcriptie van opgenomen telefoongesprekken. Dit is een duidelijke explicitering van hetgeen tot nog toe in de rechtspraktijk vooral tussen de regels door moest worden ingelezen en zelfs dan, nog onder discussie stond.

Ter afronding is ten enenmale duidelijk geworden dat voor het voeren van een inzageprocedure op grond van de WBP, bijstand van een procureur zowel in eerste aanleg als in hoger beroep niet verplicht is. Los van deze te waardenen geste van de wetgever om de procedeedrempel voor betrokkenen te verlagen, kan echter wel de vraag worden opgeworpen of de Dexia-case is wat de wetgever toentertijd hierbij voor ogen had.³² Bezinning op de wijze waarop betrokkenen hun rechten ook in rechte kunnen effectueren, lijkt mij een uitdrukkelijk punt van aandacht voor de wetgever bij de evaluatie van de WBP die voor 2006 en 2007 op stapel staat. Wat er ook zij van de motieven van Dexia om over de reikwijdte van het recht op inzage tot aan de Hoge Raad te gaan, zij bewijst de rechtspraktijk met haar inspanningen in ieder geval een nuttige dienst. Rechtbanken en gerechtshoven zagen zich al gedwongen zich over de materie te buigen en uit te laten. Het wachten is nu op wat de Hoge Raad met een cassatieberoep van Dexia zal doen. De tijd zal het dan ook leren of in een arrest van de Hoge Raad de rechterlijke lakmoesproef van art. 35 WBP inderdaad op principiële gronden tot een einde wordt gebracht. Tot dat moment is en blijft art. 35 WBP een feuilleton.

Een betrokkene heeft inmiddels ook getracht de executie van zijn gunstige beschikking zelf ter hand te nemen. Dexia heeft daarop in een voorlopige voorziening gevorderd de executie te staken, omdat zij volledig aan de be-